

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Socioloxía da educación		Código	652G01003
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descriptoros				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Socioloxía e Ciencia Política da Administración			
Coordinación	Carames Balo, Rosa Elena	Correo electrónico	rosa.carames@udc.es	
Profesorado	Carames Balo, Rosa Elena	Correo electrónico	rosa.carames@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A asignatura de Socioloxía da Educación é o estudio dende a perspectiva sociolóxica do feito social da educación. Polo tanto, resulta ser unha introducción ó estudio sistemático e científico das relacións entre as sociedades e os seus diversos colectivos e os feitos educativos diferenciais (ou non) conforme ás diferentes culturas e as súas transformacións. A educación non pode estudiarse como un feito social aillado, por iso é preciso abordar a súa comprensión dun xeito holístico sen esquecer os vencellamentos entre os niveis macro e micro sociolóxicos. A Socioloxía é a ciencia que analiza os feitos sociais aplicando métodos empíricos. Posto que a educación é un fenómeno social que está imbricado na estrutura da sociedade, resulta fundamental aproximarse ó seu estudio dende una comprensividade sociolóxica. De tal xeito que a educación forma parte dun macrosistema social e cultural maior que fai que se atope condicionada por diferentes factores sociais, tales como a estratificación social, a desigualdad social, os ideais pedagóxicos, as políticas educativas, etc. Para coñecer e analizar en profundidade estes feitos sociais, durante o desenvolvemento da asignatura, formarase ó alumnado nos paradigmas teóricos da socioloxía clásica e a seu vencellamento coa Educación formal e tamén en contextos/articulacións non formais ou non explícitas; analizarase o papel da escola como axente socializador; o nexo relacional entre a economía, a estratificación social e a educación, a construción social de las diferencias sexuais; a diversidad étnica e a escola; etc. Ademáis, proporcionaranse ferramentas metodolóxicas para o estudio de fenómenos sociais como o desenvolvemento dun proxecto de investigación e as principais técnicas de investigación social (enquisa, entrevista en profundidade, observación participante, grupo de discusión, etc.).			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período de 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
A5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico.
A6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.
A8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se propoñan.
A10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.
A11	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar.
A12	Promover e colaborar en accións dentro e fóra da escola, organizadas por familias, concellos e outras institucións con incidencia na formación cidadá.
A13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable.
A14	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.

A19	Comprender que a dinámica diaria en educación infantil é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.
A21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.
A23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e á mellora en educación infantil.
A24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
A25	Abordar análises de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuais.
A26	Saber analizar os datos obtidos, comprender criticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
A27	Situar a escola infantil no sistema educativo español, no contexto europeo e no internacional.
A29	Valorar a importancia do traballo en equipo.
A36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
A37	Adquirir coñecemento sobre a evolución do pensamento, as costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.
A44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
A45	Coñecer a tradición oral e o folclore.
A57	Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.
A60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación na aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
A62	Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro.
A63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
A66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas e tomar decisións de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa e espírito emprendedor.
B5	Traballar de forma colaborativa.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B10	Capacidade de análise e síntese.
B11	Capacidade de busca e manexo de información.
B12	Capacidade de organización e planificación.
B13	Capacidade para actuar de maneira sustentable na defensa do medio ambiente.
B15	Capacidade para asumir a necesidade dun desenvolvemento profesional continuo, a través da reflexión sobre a propia práctica.
B16	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos noutras áreas e en contextos diferentes.
B17	Capacidade para presentar, defender e debater ideas utilizando argumentos sólidos.
B18	Capacidade para relacionarse positivamente con outras persoas.
B19	Comunicación oral e escrita na lingua materna.
B20	Coñecemento de outras culturas e de outras costumes.
B22	Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.
B24	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade.
B25	Utilización das TIC no ámbito de estudo e do contexto profesional.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe		Competencias do título		
		A1	B1	C1
		A5	B2	C4
		A6	B3	C6
		A8	B4	C7
		A10	B5	C8
		A11	B6	
		A12	B10	
		A13	B11	
		A14	B12	
		A19	B13	
		A21	B15	
		A23	B16	
		A24	B17	
		A25	B18	
		A26	B19	
		A27	B20	
		A29	B22	
		A36	B24	
		A37	B25	
		A44		
		A45		
		A57		
		A60		
		A62		
		A63		
		A66		

Contidos

Temas	Subtemas
Tema 1. ¿Qué é a socioloxía?	A socioloxía como ciencia social. Marcos conceptuais, epistemolóxicos e comezos metodolóxicos. As desigualdades.
Tema 2. ¿Qué estudia a socioloxía da educación?	A educación como feito social e obxecto de estudio sociolóxico. A educación contra a desigualdade. A familia, os iguais, os m.c.m. e as NNTTIIICC, cultura, coñecemento, etc. A educación como mecanismo de igualdade e liberdade.
Tema 3. Metodoloxías e ferramentas para o estudo e coñecemento sociolóxico.	Metodoloxía cuantitativa. Metodoloxía cualitativa. Fontes e ferramentas para a obtención de datos. As etapas da investigación.
Tema 4. Macrosocioloxía da educación.	Políticas educativas, economía da educación e idearios pedagóxicos. Os xeitos de vida, o consumo e a sostenibilidades. O xénero. A inmigración. A infancia.
Tema 5. Microsocioloxía da educación.	O proceso de socialización e os seus tipos. Os axentes de socialización. As organizacións educativas formais e non formais.

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A5 A6 A13 A23 B12 B18	3	0	3

Traballos tutelados	A24 A57 A62 B2 B4 B5 B11 B19 B20 B22 C6 C8	6	50	56
Sesión maxistral	A1 A11 A12 A14 A19 A21 A25 A29 A36 A37 A45 A60 A66 B6 B13 B15 B16 B24 B25	20	0	20
Simulación	A8 A27	4	0	4
Obradoiro	B3 C1 C8	6	0	6
Aprendizaxe colaborativa	A26 A44 B1 B5 C7	0	2	2
Saídas de campo	A10 A63 B22 C1 C4	2	10	12
Proba mixta	B10 C1	2	0	2
Presentación oral	B10 B11 B12 B13 B17	3	36	39
Atención personalizada		6	0	6
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe a fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativos, que partan dos saberes previos do alumnado. Tamén se explicará dun xeito xeral a guía docente ó alumnado e o procedemento de avaliación da asignatura.
Traballos tutelados	Proceso de ensinanza orientado á aprendizaxe do alumnado mediante a realización de actividades de carácter práctico a través das que se propoñen situacións que requiren ao estudante identificar un problema obxecto de estudo, formulalo con precisión, desenvolver os procedementos pertinentes, interpretar os resultados e sacar as conclusións oportunas do traballo realizado.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Simulación	Proba na que se busca responder por escrito a preguntas de certa amplitude valorando que se proporcione a resposta esperada, combinada coa capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Utilízase para a avaliación diagnóstica, formativa e sumativa. Permite medir as habilidades que non poden avaliarse con probas obxectivas como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de redacción e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.
Obradoiro	Técnica de dinámica de grupos que ten como obxectivo axudar a desenvolver a perspectiva social e a empatía mediante a representación de diferentes papeis dentro de situacións conflitivas onde interveñen diferentes posturas que teñen que ser combinadas. Utilízase para traballar as relacións interpersoais, o comportamento, os valores e as actitudes.
Aprendizaxe colaborativa	Participación, organización e colaboración de principio a fin dun traballo dirixido e “tutelado” pola profesora que deberá ser presentado a través de material debidamente ordenado e elaborado por un grupo ou equipo de traballo conformado por estudantes da materia.
Saídas de campo	Obtención de datos a través da aplicación dalgunha ferramenta de investigación.
Proba mixta	Preguntas a desenvolver un tema extenso, preguntas para responder brevemente, ou a responder tipo test entre varias opcións.

Presentación oral	Técnica metodolóxica que supón a utilización de exposición oral apoiándose en documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
-------------------	--

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Execución de prácticas de investigación e intervención (sí é o caso) no eido da Socioloxía da Educación.
Simulación	Exposición en contextos equivalentes ó da vida real para a resolución de diferentes obxectos de estudo da asignatura.
Obradoiro	Serviralle de fase de aprendizaxe para que logo poidan extrapolar os coñecementos e habilidades adquiridas cando teñan que facer as saídas de campo.
Presentación oral	Nos obradoiros traballaranse calqueira tipo de aspectos relacionados co desenvolvemento das distintas aplicacións teóricas da materia que o precisen. A presentación oral consistirá en exposicións por parte do alumnado para dar conta das súas aprendizaxes e competencias respecto da materia.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A24 A57 A62 B2 B4 B5 B11 B19 B20 B22 C6 C8	Os alumnos levarán a cabo a longo do cuatrimestre a elaboración dun cartafol de traballo "tutelado" de carácter sociolóxico en materia educativa. A súa realización por grupos reducidos culminará con la exposición oral dos contenidos diseñados para os distintos apartados que constituíron o devandito traballo. A realización e presentación deste cartafol de traballo xunto coa realización e entrega de las demás prácticas a realizar durante o cuatrimestre constituirán el 50% de la nota final de la asignatura.	25
Simulación	A8 A27	Descrita no paso 5 de metodoloxías	5
Obradoiro	B3 C1 C8	Descrito no paso 5 de metodoloxías	5
Presentación oral	B10 B11 B12 B13 B17	Descrita no paso 5 de metodoloxías	5
Aprendizaxe colaborativa	A26 A44 B1 B5 C7	Descrita no paso 5 de metodoloxías	10
Proba mixta	B10 C1	Proba de exámen explicada no apartado correspondente de metodoloxías. Cada unha das preguntas ou tarefas a cumprimentar serán corregidos e puntuados según as respostas ou solucións se adecúen os coñecementos que deberían ter conqueridos.	50

Observacións avaliación

O longo do cuatrimestre terán lugar sesións de exposición oral nas que a profesora explicará o contido teórico da asignatura, combinadas coas correspondentes clases de docencia e explicacións para os grupos pequenos/"interactivos" nas que o alumnado levarán a cabo as correspondentes prácticas e desenvolverán as metodoloxías primeiro con ensaios e asesoramento presencial de xeito tutorizado e dirixido pola profesora. A avaliación da asignatura terá en conta un seguimento activo por parte do alumnado dos contidos desenvolvidos (asistencia, participación na aula, colaboración e implicación no traballo das prácticas, etc.), así como una proba de examen para a superación da parte teórica da asignatura donde se valorarán os coñecementos xerais adquiridos. O conxunto das prácticas desenvolvidas contribuirán nun 50% á nota final y a proba de exámen o restante 50%. Ambas partes teñen que estar superadas para poder realizarse o cálculo da nota media.

As prácticas desenvolvidas en grupos conformarán un informe final que se ten que entregar ó final do cuatrimestre, antes da proba oral, de xeito que todas as actividades, tarefas e traballos a realizar ó longo do cuatrimestre serán contabilizados para a calificación final.

La preparación da proba a examen da parte teórica farase a partir dos apuntes que o alumnado teña tomado e elaborado a partir da súa asistencia as clases e dos manuais da asignatura recomendados por la profesora, así como dos contenidos das Fontes de información de esta guía.

Para o alumnado que (por motivo debidamente acreditado) non concurra á aula con la asiduidade e constancia que requiere o seguimento e debida realización das prácticas da asignatura, é dicir, que non leven un seguimento asiduo e activo da materia, poderán examinarse a través de una prueba de preguntas temas a través de respostas debidamente elaboradas e conforme ó temario da asignatura (que se traballará a partir das fontes bibliográficas) na convocatoria correspondiente dos contidos desenvolvidos no programa da asignatura, pudiendo obter a través de esta proba sólo un 5 como calificación máxima.

A nota aprobada das prácticas se reservará para entrar a promediar coa calificación da proba mixta de avaliación (aprobada) obtenida a través da recuperación de xullo. Si non se teñen aprobadas as prácticas sólo se evaluará en xullo a través do exámen explicado no párrafo anterior.

Fontes de información

Bibliografía básica	- GUERRERO SERÓN, ANTONIO (2002). Manual de sociología de la educación. Madrid, Tecnos - (). ALMARCHA BARBADO, A. (1979): ¿Cien años de la sociología de la educación en España: 1877-1977? en Revista Española de Investigaciones Sociológicas, núm. 2, Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas, p.p. 115-148. ALONSO HINOJAL, I. (1991): Educación y Sociedad. Las Sociologías de la Educación, Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas. AMORÓS, CELIA (1991). Hacia una crítica de la razón patriarcal. Barcelona, Anthropos. BERGER, P. L. y LUCKMANN, T. (1995): La construcción social de la realidad, Buenos Aires, Amorrortu. CARBONELL, J. (Comp.) (1996): La escuela, entre la utopía y la realidad: diez temas de sociología de la educación, Barcelona, Ediciones Octaedro. CARDÚS, S. (2001): El desconcierto de la educación, Barcelona, Ediciones B. DURKHEIM, E. (1996): Educación y sociología, Barcelona, Península. DURKHEIM, E. (1992): Historia de la educación y de las doctrinas pedagógicas. La evolución pedagógica en Francia. Madrid, La Piqueta. FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (Ed.) (1999): Sociología de la Educación, Barcelona, Ariel. FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1995): La escuela a examen, Madrid, Pirámide. FERNÁNDEZ ENGUITA, M. y TERRÉN, E. (2008): Repensando la organización escolar, Madrid, Akal. FERNÁNDEZ ENGUITA, M. y GUTIÉRREZ SASTRE, M. (2005): Organización escolar, profesión docente y entorno comunitario, Madrid, Akal. FERNÁNDEZ PALOMARES, F. (Coord.) (2003): Sociología de la Educación, Madrid, Pearson Prentice-Hall. GIDDENS, A. (1993): Sociología, Madrid, Alianza. GIL VILLA, F. (1997): Teoría sociológica de la educación, Salamanca, Amarú. GINER, S. (1993): Sociología, Barcelona, Península. GÓMEZ JALDÓN, C. DOMÍNGUEZ, J. A. (2005): Manual de sociología de la Educación, Madrid, Pirámide. JEREZ MIR, R. (1990): Sociología de la Educación. Guía didáctica y textos fundamentales, Madrid, CU. LÓPEZ RUPÉREZ, F. (2001): Preparar el futuro. La educación ante los desafíos de la globalización. Málaga, La Muralla. MACIONIS, J. y PLUMMER, K. (1999): Sociología, Madrid, Pearson Prentice Hall. MCMILLAN, J. H. y SCHUMACHER, S. (2005): Investigación educativa, Madrid, Pearson Prentice Hall. SÁNCHEZ DE MADARIAGA, Elena (2012). Las Maestras de la República. Madrid, Los Libros de la Catarata. TABERNER GUASP, J. (1999): Sociología y educación. Funciones del sistema educativo en sociedades modernas, Madrid, Tecnos. VARELA, J. (2007): Las reformas educativas a debate (1982-2006), Barcelona, Morata. st1:.*{behavior:url(#ieooui) } Fernández, F. (2003): Sociología de la Educación, Madrid, Pearson Educación Fernández, M et al (2008): ¿Fronteras en las aulas?: contacto transcultural y endogamia en las interacciones del alumnado?, en Revista de Educación, no. 345, Dedicado a: De inmigrantes a minorías: temas y problemas de la multiculturalidad Año: 2008, Número: 345 Gil, F. (1994): Teoría sociológica de la educación. Amarú Editores. Lomas, C. (2007): ¿La escuela es un infierno?: violencia escolar y construcción cultural de la masculinidad?, en Revista de Educación, nº. 342. Maciones, J. y K. Plummer (1999) Sociología, Madrid, Prentice Hall. Ritzer, G. (1993): Teoría sociológica clásica. McGraw-Hill Interamericana de España Subirats, M. (2002): ¿Rosa y azul: la transmisión de los géneros en la escuela mixta?, en González, A. et al (coord.): Educar para la igualdad, educar desde la diferencia, Barcelona, Graó. Taberner, J. (1998): Teoría sociológica y educación. Universidad de Córdoba. Terrén, E., Fernández, M. (2008): ¿De inmigrantes a minorías: temas y problemas de multiculturalidad (presentación)?, en Revista de Educación, no. 345, Dedicado a: De inmigrantes a minorías: temas y problemas de la multiculturalidad Año: 2008, Número: 345 Valles, M. (1997): Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional, Madrid: Síntesis.
Bibliografía complementaria	- ().

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Para resolver calqueira dúbida ou consulta sobre da execución, avaliación, etc. da asignatura recoméndase acudir no horario de titorías que a profesora expón no taboleiro de anuncios do seu despacho (P2A18) da Facultade de Ciencias da Educación ou concertar unha cita previa para orientar calqueira outra dúbida de carácter académica individual ou grupal. Neste mesmo taboleiro vanse expoñendo os principais avisos e indicacións, datas de presentacións, revisións, exposicións, etc. para que o alumnado poida orientarse mellor nas súas tarefas de traballo grupal e individual.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías